

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра філософії та соціально-політичних наук

Затверджую:

Декан факультету

проф. Є. В. Мироненко

« 31 » серпня 2021 р.

Гарант освітньої програми:

доц. О. П. Кваша

«31» серпня 2021 р.

Розглянуто і схвалено на засіданні
кафедри філософії та СПН
Протокол № 1 від 31 08. 2021р.

В. о. завідувача кафедри

доц. Є. В. Болотіна

**Робоча програма навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ»**

галузь знань

05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність

052 «Політологія»

назва освітньої програми

«Політологія»

рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

статус

вибіркова

Розробник: О. П. Кваша, канд. політичних наук

Краматорськ 2021

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Показники		Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»		денна на базі ПЗСО	денна на базі ОКР «Молодший бакалавр»
Кількість кредитів		ОПП (ОНП) «Політологія»	Обов'язкова	
5				
Загальна кількість годин				
150				
Модулів – 2		Професійна кваліфікація: бакалавр політології	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2			1	
Індивідуальне науково-дослідне завдання			Семестр	
_____ (назва)			2	
Тижневих годин для <u>денної</u> форми навчання: аудиторних 3 / самостійної роботи студента 5 /		Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	36/4	
			Практичні/Лабораторні	
			18/	/
			Самостійна робота	
			96/146	
			Вид контролю	
		іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить для денної форми навчання - 54/96, заочна 4/146

II ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Філософія являє собою систему знань про наш світ взагалі, розкриває найголовніші закони, які панують у природі, суспільстві та в мисленні людини. Філософія формує наш світогляд, малює цільну картину всесвіту, спираючись на дослідження інших наук, а саме, таких як фізика, біологія, математика, астрономія, соціологія, політологія та ін. Взаємовідносини філософії з іншими науками дуже глибокі та плідні. Найважливіші наукові принципи – доказовість, систематичність, можливість перевірки фактів та гіпотез – перш за все були сформульовані в філософії, завдяки чому саму філософію вважають наукою наук. Вона дає наукам методологію пошуку.

Зміна парадигми усього пострадянського гуманітарного знання - відмовлення від класового підходу до суспільних явищ - вимагає нового підходу і до читання курсу філософії у вузі. Канонізація марксистської філософії відіграла поганий жарт, насамперед із самою філософією, позбавивши її можливості нормально розвиватися.

Гуманізація освіти, необхідність прилучення студентів до історії світової і вітчизняної культури настійно вимагають викладання вузівського курсу філософії в історико-філософському плані. Адже філософія по праву є квінтесенцією, каркасом культури. При цьому важливо зробити акцент на світоглядному значенні філософського знання, на його смисложиттєвому змісті. Саме в цьому своєму значенні філософія впливає на свідомість самих широких мас, якщо навіть останні і не усвідомлюють цього впливу. Це ні в якому разі не принижує значення філософії як методології пізнання. Навпаки в цьому аспекті філософія становить особливий інтерес для фахівців і людей, що вирішили присвятити себе науковій діяльності.

1.2. Мета дисципліни – формування когнітивних та афективних компетенцій в сфері базової філософської проблематики, шляхом ознайомлення їх з основними філософськими школами, напрямками, фундаментальними вченнями і поглядами всесвітньо відомих філософів, що своєю діяльністю намагалися вирішити проблеми, пов'язані з пізнанням світу, буттям людини, його смислу та морально-етичного наповнення. Тому метою даного курсу є і духовне збагачення студентів, шляхом засвоєння і розуміння глибинних філософських проблем.

1.3. Завдання дисципліни:

- формування у студентів знання про особливості філософського мислення та його історичну природу;
- ознайомлення студентів з головними філософськими проблемами, поняттями, концепціями і підходами, що лежать в основі розвитку предмету філософії;
- ознайомитися з найважливішими філософськими поняттями і категоріями;
- прояснити сутність різних історичних способів філософування, тобто розкрити історичні підходи до розуміння філософії;
- виявити вузлові пункти зв'язку світогляду людини і філософського типу мислення й наголосити на їх історичній природі;
- виховувати культуру філософського мислення та формувати засади теоретичного мислення.
- формування навиків критичного раціонального мислення та відповідальної інтелектуальної культури;

1.4. формувати вміння аргументовано висловлювати власні думки і толерантно сприймати інші.

1.5. Мова викладання: українська

III ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Філософія» увага приділяється оволодінню здобувачами такими загальними та фаховими (спеціальними) компетентностями, як:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК01).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

- розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності (PH01).

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Філософія», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформувати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння основних етапів становлення і розвитку світової та української філософської традиції, розуміння специфіки історичної парадигми філософії в її визначальних рисах, продемонструвати знання і розуміння особливостей філософського мислення та його історичну природу, розуміти роль історії філософії для актуального філософського мислення, продемонструвати знання і розуміння найважливіших філософськими понять і категорій, мати уявлення про еволюцію основних філософських ідей та проблем, орієнтацію в напрямках і тенденціях сучасного філософського дискурсу, їх зв'язку з попередньою інтелектуальною історією.

в афективній сфері:

здобувач здатний критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал, використовувати набуті знання при веденні дискусій з актуальних проблем специфіки української парадигми філософії в її визначальних рисах; здобувач здатний демонструвати знання спеціалізованої літератури із історико-філософських досліджень, аналізувати науково-історичну та філософську літературу (як тексти першоджерел так й критичні дослідження), визначати їх місце і роль в історії української та світової філософії, аналізувати основні етапи розвитку історії української філософії, орієнтуватися у сучасних наукових концепціях, в межах яких здійснюється її вивчення, ключові історичні події та постаті, які визначали розвиток історії вітчизняної філософії; здобувач здатний співпрацювати із іншими здобувачами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і захисті індивідуальних завдань; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної та наукової етики.

у психомоторній сфері:

здобувач здатний самостійно бачити, виявляти та аналізувати феномен світової філософської думки у широкому контексті культури, філософської антропології та футурології; здобувач здатний брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості; здобувач здатний презентувати результати проведених історико-філософських досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів, мати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здобувач здатний самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу; здобувач здатний здійснювати аналіз та інтерпретацію гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.

IV ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Класична філософія

Тема 1 Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.

Поняття світогляду. Світ і людина. Структура світогляду. Типи світогляду. Характерні риси філософського світогляду. Природа і зміст філософських проблем. Філософія, коло її проблем і роль у суспільстві. Предмет філософії. Зміна предмета філософії в ході історії. Дискусії про предмет і метод філософії. Специфіка філософського знання. Періодизація історії філософії від античності по сьогодення. Філософія в системі наук. Філософія як методологія наукового пізнання. Філософія в системі культури. Філософія і політика.

Тема 2 Давньогрецька філософія

Джерела філософії: від міфу до логосу. Особливості античної філософії. Космоцентризм. Проблема буття як центральна проблема давньогрецької філософії. Милетська школа. Буття як одна з «стихий». Піфагорійці. Вчення про буття елеатов. Діалектичні і метафізичні погляди на природу буття (Геракліт, Парменід). Атомізм Демокріта. Буття як безтілесна ідея. Вчення про буття Арістотеля. «Гуманістичний поворот» у давньогрецькій філософії. Софісти: людина - міра всіх речей. Сократ і його теза: «Пізнай самого себе». Етичний раціоналізм Сократа. Проблеми теорії пізнання в античній філософії. Співвідношення чуттєвого і логічного в процесі пізнання. Душа і пізнання в діалогах Платона. Філософія Арістотеля. Критика вчення Платона про ідеї. Метафізика Арістотеля та її основні поняття. Проблема першої субстанції. Теологія Арістотеля (вчення про Першодвигун). Науково-пізнавальна значимість філософії Арістотеля. Етичні проблеми в античній філософії. Соціально-політичні ідеї древніх греків.

Тема 3. Філософія Середньовіччя і Відродження

Епоха Середньовіччя та її відображення у філософії. Середньовічна філософія як синтез християнства й античної філософії. Патристика. Вчення Аврелія Августина і його культурно-історичне значення. Філософія зрілого середньовіччя. Особливості схоластичної філософії. Суперечка про універсалії. Номіналізм і реалізм: пізнавальний і світоглядний змісти їхньої боротьби. Метафізика Томи Аквінського. Проблеми співвідношення віри і розуму, релігії і філософії в середньовічній філософії. Погляди мисливців середньовіччя на людину, її місце у світі та проблеми свободи волі і свободи вибору у житті. Гуманізм філософії Відродження. Культ людини - творця. Мистецтво і філософія. Пантеїзм як специфічна риса натурфілософії Відродження. Проблеми діалектики в філософії Миколи Кузанського. Дж. Бруно і становлення нової картини світу в роботах Коперніка і Галілея. Етика і вчення про державу Ніколо Макіавеллі.

Тема 4 Філософія Нового часу

Соціально-економічні, культурні і науково-світоглядні передумови формування філософії Нового часу. Наука як феномен європейської культури. Поняття суб'єкта й об'єкта, новоевропейський зміст поняття природи. Проблема методу наукового пізнання у філософії Нового часу. емпірико-індуктивний метод Ф.Бекону. «Примари» свідомості, що ускладнюють можливість наукового пізнання. Раціонально-дедуктивний метод Р.Декарта. Методологічний сумнів "я" як безсумнівний початок, доказ існування Бога, доказ існування зовнішнього світу. Проблеми субстанції у філософії Нового часу. Метафізика Р.Декарта. Пантеїзм Спінози. Монадологія Ляйбніца. Погляди філософів Нового часу на людину, суспільство та їх взаємовідносини (Гоббс, Локк).

Тема 5 Німецька класична філософія

I. Кант - засновник німецького ідеалізму. Два періоди у філософії Канта. Гносеологія як центральна проблема філософії. Критика «чистого розуму». Простір і час як апіорні форми чуттєвості. Світ «речей у собі» і світ феноменів. Категорії як апіорні форми розсудку. Антиномії розуму. Критика практичного розуму. Категоричний імператив. Об'єктивний ідеалізм Гегеля. Абсолютна ідея. Принцип тотожності буття і мислення. Єдність діалектики, логіки і теорії пізнання. Закони і категорії діалектики. Система і метод Гегеля. Гегелівське розуміння культурного розвитку:

поняття об'єктивного духу. Мораль, право, цивільне суспільство та держава в роботах Г.В.Ф. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха. Погляди Фейєрбаха на релігію і мораль.

Тема 6 Філософська думка в Україні

Єдність джерел російської й української філософії. Джерела давньоруської філософії. Іоанн Дамаскін, його вплив на формування філософії древньої Русі. Філософія як щира релігія. Практично-моральна орієнтація давньоруської філософії. Особливості української філософії. Перевага екзистенційної проблематики. Ідеї гуманізму в Україні XVI - XVII ст. Києво-Могилянська академія і філософські ідеї ХУШ-ХІХ ст.: просвітництво, ідеї моральної філософії, природничонаукові погляди. Класичний період української філософії. Філософія Г.С. Сковороди: «три світи», дві натури, пантеїзм, вчення про людину і його щастя, етичні ідеї, вчення про «споріднену працю». Соціально-політичні погляди діячів Кирило-Мефодіївського товариства (Шевченко, Куліш, Костомаров). Кардіоцентричний неоплатонізм П.Юркевича як одне із джерел екзистенціалізму.

Змістовий модуль 2. Некласична філософія

Тема 7 Філософія марксизму

Соціально-історичні, природничонаукові і теоретичні передумови виникнення марксизму. Формування філософських поглядів К.Маркса. «Економічно-філософські рукописи 1844 року» і їхні основні ідеї: ідея універсальної людини; проблема відчуження; філософський аналіз ідеї комунізму. Марксистське поняття суспільства й антропогенезу людини. Поняття соціально-економічної формації. Зміст матеріалістичного розуміння історії. Категорії суспільного буття і суспільної свідомості. Суспільні відносини і їхні види. Історична закономірність і свідомо діяльність людей. Проблема поневолення і волі людини. Розробка концепції матеріалістичної діалектики і ставлення до гегелівської діалектики. Розробка Ф.Енгельсом проблем діалектики природи. Онтологія і гносеологія в філософії марксизму. Вчення про істину. Розуміння соціальної функції філософії. Метаморфози історичної долі марксизму.

Тема 8 Філософія життя

Становлення і розвиток неklasичної філософії. Соціальні і наукові передумови виникнення філософії життя. Ірраціональний волюнтаризм Артура Шопенгауера - філософське джерело філософії життя. Фрідріх Ніцше - засновник філософії життя. Новий філософський стиль і мова. Проблема життя. Несубстанціальність і мінливість життя. Проблема людини у Ф.Ніцше. Діонісійське й аполоновське начало. «Воля до влади». Критика християнських цінностей. Надлюдина – носій нової моралі. Імморалізм. Ірраціоналізм теорії пізнання «філософії життя». Вплив «філософії життя» на неklasичну філософію.

Тема 9 Філософія психоаналізу

Психоаналітичні випробування З. Фрейда. Проблема співвідношення біологічного і соціального в людині. Структура свідомості і біологічне трактування особистості. Несвідоме і способи його виявлення, тлумачення сновидінь, помилки мови, описки, автоматичні дії і т.д. Поняття «Лібідо» у З.Фрейда і його значення. Трансформація потягів: регресія, витіснення, сублімація. Значення процесу сублімації для розвитку людини. Роль соціальних норм і заборон у духовному житті людини. «Едипів комплекс» і його значення для розуміння психіки. Проблема провини і відповідальності особистості. Інстинкт самозбереження і страх смерті. Взаємозв'язок раціонального й ірраціонального в психоаналізі. Неофрейдизм, тенденції його розвитку в ХХ столітті. Поняття архетипів колективного несвідомого у вченні К. Юнга. Концепція «любові» Е. Фрома.

Тема 10 Філософія екзистенціалізму

Соціально-історичні корені й умови виникнення екзистенціалізму. Ідейні джерела екзистенціалізму: філософія С.Кьєркегора, філософія життя, феноменологія Е.Гуссерля. Основні плинні і представники філософії екзистенціалізму. Розуміння екзистенціалістами завдань і мети

філософії. Категорія «буття». Відмінності буття речей від буття «Я». Пізнання людського існування як шлях до пізнання буття. Феноменологічний опис станів свідомості. Абсолютизація емоції страху. Екзистенційне уявлення щодо людського існування. М.Хайдегер. «Буття у світі» і «буття як забігання вперед». Справжнє і несправжнє людське існування. Проблема волі в екзистенціалізмі. Крайній індивідуалізм екзистенціалізму. Екзистенціалізм, культура і мистецтво.

Тема 11 Російська релігійна філософія

Російська релігійна філософія XIX-XX ст. Філософські і соціально-політичні погляди слов'янофілів і західників. В.С. Соловйов і його вплив на розвиток російської релігійної філософії. Концепція позитивної всеєдності. Людина як сполучна ланка між божественним і природним світом. Релігійно-оновленська тенденція в російській ідеалістичній філософії початку XX століття. Богошукання як спроба створення «нової релігійної свідомості». Філософські погляди Н.А. Бердяєва. Проблеми буття, пізнання і волі. Людина і творчість.

Тема 12 Релігійна філософія в XX столітті

Основні напрямки сучасної релігійної філософії. «Класичне» і «некласичне» в релігійній філософії XX століття. Неотомізм - офіційна філософська доктрина Ватикану. Ідея гармонії розуму і віри. Співвідношення науки, філософії і релігії в неотомізмі. Креаціонізм і спроба доказу буття бога. Теорія пізнання неотомізму. Проблема людини в релігійній філософії. Проблема добра і зла. Еволюціонізм Тейяра де Шардена.

Тема 14 Проблеми пізнання у філософії XX століття

О. Конт як засновник позитивної філософії. Історико-філософські і природничонаукові передумови виникнення філософії неопозитивізму. Антифілософська методологічна програма позитивізму. Основні етапи еволюції неопозитивізму. Принципи неопозитивізму: верифікація, конвенціоналізм, фальсифікація, когеренція. Теорія наукових революцій Т. Куна. Прагматизм – «національна американська філософія»: представники, концепції проблеми. «Прагматична максима» Ч. Пірса. Критика традиційного поняття істини Дж. Дьюї. Феноменологія Є. Гусерля: принципи, та ідеї. Філософська герменевтика: загальні особливості та характерні риси. Поняття герменевтичного кола Гадамера. Герменевтика свідомості та герменевтика буття: принципові відмінності.

Тема 15. Філософія постмодерна.

Французька філософія XX століття: від структуралізму до постмодерна: історія, ідеї, представники. Ж. Ліотар «Стан постмодерна». Постмодерн як стан культури та засіб філософського мислення. Стилiстичні альтернативи історичної свідомості: дискусія про модерн і постмодерн (Ліотар, Хабермас, Дерріда). Постмодерністська маргіналізація культури: апологія і критика. Глобальні проблеми XX століття і головні суспільно-політичні процеси. Проблема «ціни» прогресу. Зміст історії. Майбутнє як приречення і прогнозування.

V СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 Класична філософія						
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	10	2/1	2		6/9
2	Давньогрецька філософія	14	4/1	4		6/13
3	Філософія Середньовіччя та Відродження.	14	4	2		8
4	Філософія Нового часу	10	2/1	1		7/9

5	Німецька класична філософія	11	4	1		6
6	Філософська думка в Україні	10	2	1		7
Змістовий модуль 2 Некласична філософія						
7	Філософія марксизму	9	2	1		6
8	Філософія життя	9	2	1		6
9	Філософія психоаналізу	9	2	1		6
10	Філософія екзистенціалізму	9	2	1		6
11	Російська релігійна філософія XIX -XX ст..	12	2			10
12	Релігійна філософія в XX столітті	12	2			10
13	Проблеми пізнання у філософії XX століття	12	4/1	2		6/11
14	Філософія постмодерна	9	2	1		6
Усього годин		150	36/4	18		96/146

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

5.2 Тематика семінарських занять

№ з/п	Тема заняття
	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.
	Давньогрецька філософія. Філософія
	Філософія Середньовіччя та Відродження.
	Філософія Нового часу. Німецька класична філософія
	Філософська думка в Україні. Модульний контроль №1
	Філософія марксизму. Філософія життя.
	Філософія психоаналізу. Філософія екзистенціалізму
	Проблеми пізнання у філософії XX століття. Філософія постмодерна. Модульний контроль №2

5.3 Перелік індивідуальних завдань

Головною метою індивідуальних завдань є контроль самостійної роботи студентів. Цей контроль здійснюється завдяки написанню студентами доповідей, рефератів, презентацій тощо. Підготовка презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 10-15 слайдів, текст доповіді – 4-5 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку від викладача.

Теми з курсу філософії, які пропонуються до самостійного вивчення студентами усіх спеціальностей очного навчання.

Тема Філософія епохи відродження

Головні проблеми теми:

1. Гуманізм філософії доби Відродження.
2. Культ людини-творця в філософії Відродження.
3. Мистецтво та філософія, їх взаємозв'язок в філософії.
4. Проблеми діалектики в філософії Миколи Кузанського.
5. Поняття світогляду та його особливості в філософії доби Відродження.

6. Місце та роль політики в працях філософів доби Відродження.
7. Вчення М. Макіавеллі про етику та державу.
8. Зародження ідей утопічного соціалізму в епоху Відродження.

Тема Російська релігійна філософія кінця XIX – поч. XX ст.

Головні проблеми теми

- 1 Філософські та соціально - політичні концепції слов'янофілів і західників.
- 2 Концепція позитивної «всеєдності». Людина як сполучне кільце між божественним і природним світом.
- 3 Учення В. Соловйова про боголюдство як джерело відродження світу.
- 4 Філософські погляди М.О. Бердяєва. Проблеми буття, пізнання і свободи.
- 5 Ідеї космізма в російській філософії (М.Ф. Федоров, В.І.Вернадський).

Тема Релігійна філософія в XX ст.

1. Головні напрями сучасної релігійної філософії.
2. «Класичні» та «Неокласичні» течії в релігійної філософії XX ст.
3. Неотомізм – офіційна сучасна філософська доктрина Ватикану.
4. Концепція гармонії віри та розуму.
5. Співвідношення філософії та релігії в неотомізмі.
6. Креаціонізм та спонукання доказів буття богу.
7. Проблема людини в релігійній філософії.
8. Етична проблематика релігійної філософії.

Теми рефератів та презентацій.

1. Основне питання філософії. Принципи класифікації філософських напрямків.
2. Антична філософія як виток сучасної європейської цивілізації.
3. Етичні проблеми в античній філософії.
4. Змоги вирішення питання-людина та світ-в античній та середньовічній філософії. Порівняльний аналіз.
5. Пантеїзм. як специфічна риса філософії Відродження
6. Боротьба сенсуалізму та раціоналізму у філософії Нового часу.
7. Філософські погляди Т. Гобса та Д. Лока на природу та походження держави.
8. Суб'єктивний ідеалізм Фіхте.
9. Принцип тотожності духу та природи у філософії Шелінга.
10. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.
- 11.«Абсолютна міфологія» А .Ф.Лосєва.
12. Філософські ідеї у російській літературі XIX століття. Філософія людини Ф. М. Достоевського.
13. Соціально–демократичні (І.Франко) та ліберально–демократичні (М. Драгоманов) тенденції у поглядах на суспільний розвиток.
14. Марксистське трактування суспільства та антропосоціогенезу людини. Зміст матеріалістичного розуміння історії.
15. Соціальні та наукові передумови філософії життя. Ірраціональний волюнтаризм А. Шопенгауера.
16. Вплив філософії життя на неокласичну філософію.
17. Неофрейдизм .Тенденції його розвитку у XX столітті.
18. Вплив екзистенціалізму на культуру та мистецтво сьогодення.
19. Теорія наукових революцій Т. Куна.
20. Сучасна релігійно-філософська доктрина протестантизму.
21. Еволюціонізм Тейяра де Шардена.
22. Суспільство та природа, історичні типи їх взаємодії.
23. Суспільство як система. Філософські підґрунтя теоретичної моделі суспільства: матеріалізм, ідеалізм, натуралізм.
24. Соціальна структура сучасного суспільства.

25. Політична система суспільства та її структура. Держава-ядро політичної системи суспільства.
27. «Людський вимір» суспільства.
28. Основні форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок та значення у суспільному житті.
29. Ідея прогресу в історії філософської думки.
30. Постмодерністська маргіналізація культури: апологія та критика.

VI МЕТОДИ НАВЧАННЯ

(«Положення про організацію освітнього процесу в ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 26.09.2019 р. протокол №2; «Положення про навчальний дистанційний курс і організацію навчального процесу за заочною (заочно-дистанційною) формою в системі Moodle DDMA у ДДМА», затверджено Вченою радою ДДМА 23.06.2017 р. протокол №6).

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи та підходи навчання:

- пояснювально-ілюстративні методи - здобувачі одержують знання на лекціях, з навчальної або методичної літератури шляхом конспектування, тезування, анотування, рецензування, під час консультацій з підготовки рефератів та/або доповідей;
- репродуктивний метод – навчання здобувачів організовується за допомогою практичних вправ та робіт, різних форм самоконтролю, що сприяє формуванню знань, навичок і вмінь у здобувачів, основних розумових операцій (аналіз, синтез, узагальнення тощо);
- евристичний метод – під керівництвом викладача або на основі евристичних вказівок здобувачі активно намагаються знайти рішення висунутих у навчанні, або сформульованих самостійно, пізнавальних завдань, що дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на практичних заняттях та контрольних точках
- комбінація лекційних та практичних занять та консультацій (зокрема особистих консультацій з викладачем та використанням системи Moodle) із розв'язанням ситуаційних завдань, які розвивають аналітичні здібності та навички роботи в колективі;
- метод проблемного викладу та проблемно-орієнтованого навчання, зокрема з проведенням презентацій – розуміння здобувачами поставленої проблеми та формулювання пізнавальних завдань на основі різних джерел та засобів, уміння проаналізувати поставлене завдання, порівняти різні точки зору та підходи, розуміння логіки та думок викладача, усвідомлення та запам'ятовування;
- метод самостійної роботи здобувачів та самостійного навчання – розв'язання практичних завдань та опрацювання теоретичного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення. Самостійна робота з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів, зокрема в системі Moodle.
- активні методи навчання (дискусійні методи) – в будь-яких формах навчання, включаючи лекційні заняття, використовуються елементи дискусії, а саме: обговорення, суперечки, зіткнення позицій, бізнес-симуляції ділові ігри, кейси, тренінги, пояснення, бесіди, дискусії, діалог.

VII КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

З дисципліни «Філософія», яка завершується іспитом або заліком, поточна успішність оцінюється виходячи зі 100 балів. Здобувач, який склав контрольні точки і набрав 55 і більше балів на початок семі, має право отримати підсумкову оцінку без складання заліку.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового іспиту або заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді історичних і політичних ситуацій, вміння складати порівняльні характеристики різних філософських традицій у відповідності з історичними умовами їх формування, виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;
- вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати власну точку зору та робити висновки, грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи;
- вміння складати порівняльні характеристики різних філософських традицій у відповідності з історичними умовами їх формування, здійснювати філософський аналіз джерел;
- вміння критично осмислювати основні ідеї як вітчизняної так і зарубіжної філософії.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VIII ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Характеристика змісту засобів оцінювання
1.	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	<ul style="list-style-type: none"> • фронтальне опитування за термінологічним матеріалом та за питаннями до семінарського заняття; • оцінювання активності участі у дискусіях
2.	Індивідуальні завдання	<ul style="list-style-type: none"> • письмовий звіт або реферат, або презентація про виконання індивідуального завдання; • оцінювання самостійності та якості виконання завдання в ході звіту-захисту та співбесіди
3.	Модульна контрольна робота	<ul style="list-style-type: none"> • питання до контрольної роботи
Підсумковий контроль		<ul style="list-style-type: none"> • питання до іспиту або заліку

ІХ СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Філософія», форми і терміни контролю для денної форми навчання.

№	Назва і короткий зміст контрольного заходу	Max балів	Характеристика критеріїв досягнення результатів навчання для отримання максимальної кількості балів
1	Контроль поточної роботи на семінарських заняттях	35	Студент здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, виступати з доповідями з визначених питань, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.
2	Тестове семінарське завдання №1	5	Семінарська контрольна робота № 1 в формі тестування включає питання, що були розглянуті на семінарських заняттях першого змістовного модуля з курсу філософії, що дозволяє студентам зорієнтуватися – що таке філософія, коло її проблем та її роль в житті суспільства, початок філософського мислення, класична та некласична філософія .
3	Тестове семінарське завдання №2	5	Семінарська контрольна робота №2 відбувається в формі тестування включає питання з другого модуля курсу філософії, та охоплює теми, що були розглянуті на семінарських заняттях другого змістовного модуля з курсу філософії.
4	Написання реферату	5	Студент здатний продемонструвати достатній рівень опанування основних положень з обраної тематики, демонструвати знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.
5	Модульна контрольна робота №1	25	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого модулю, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.
6	Модульна контрольна робота №2	25	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем другого модулю, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.
Поточний контроль		100	-
Підсумковий контроль		100	Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого та другого змістовного модуля курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.
Всього		100	-

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі «Moodle» Студент виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (Письмовий іспит /залік) Студент продемонстрував достатній рівень знань з тем першого та другого модулю курсу, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни.	55	100

X РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1 Основна література

1. Волинка Г.І. Історія філософії. Підручник. 2015. – 480 с
2. Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. - Ужгород : Патент, 2014. 839 с.
3. Кириленко К.М. Філософія: наука і культура. Мультидисциплінарний навчальний посібник/ К. М. Кириленко. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2014. 216 с.
4. Лузан, А. О. Вступ до філософії : навч. посіб. / А. О. Лузан. – Краматорськ : ДДМА, 2012. 136 с.
5. Лузан А. О. Введення в філософію: навчально-методичний комплекс. А. О. Лузан, В. В. Дементьєва, А. В. Бородай. – Краматорськ: ДДМА, 2014. 310 с.
6. Розвиток філософської думки в Україні. - В.В. Дубінін, Краматорськ : ДГМА, 2006. 208 с.
7. Філософія: Підручник / За заг. ред. М.І. Горлача та ін. – Харків : Консум, 2000.
8. Філософія: навч. посібник / За ред. Л.Ф. Надольного. - 2 вид, перероб. і доп. К. : Вікор, 2001.
9. Філософія: Навч. посібник / За ред.: Л.В. Губерського та ін. 2 вид, перероб. і доп. К.: Вікар, 2001.
10. Філософія: Підручник / За заг. Ред. М.І.Горлача, В.Г. Кременя. 2 вид., перероб. та доп.. Харків: Прапор, 2004. 736с.
11. Chalmers, D. J. Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings. Oxford Univ. Press, 2002. 283 p.
12. Dreyfus H. L., Wrathall M. A. A Companion to Phenomenology and Existentialism. Oxford: Blackwell, 2006. 624 p.

10.2 Додаткова література

1. Арістотель. Нікомахова етика. /Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк К.: «Аквілон – Плюс», 2002. 480 с.
2. Вступ до філософії: кредитно-модульний курс : навч.-метод. посіб. для студ.- заочників / Ред. Л. М. Нікітін. 3-с вид., переробл. та допов. К. : Центр учбової літератури, 2008. 256 с.
3. Історія української філософії : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський, К. В. Кислюк. К. : Либідь, 2004. 488 с. : іл. - Бібліогр.: с. 450-464. - Імен. покажч.: с. 478-486.
4. Історія філософії в її зв'язку з освітою : підручник / за ред. Г.І. Волинка . К. : Каравела, 2006 . 480 с.
5. Основи філософських знань: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство [Текст] : підруч. для вищ. навч. закл. / М. І. Горlach [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2008. 1028 с.
6. Філософія : навчальний посібник для студ. і аспір. вищ. навч. закладів / ред. І. Ф. Надольний. 7-ме вид., стереотип. - К. : Вікар, 2008. 534 с.
7. Філософія : кредит.-модул. курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий [та ін.]. К. : Центр учбової літератури, 2009. 456 с

8. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. К.: Знання, 2009.
9.

10.3 Web-ресурси

1. www.dgma.donetsk.ua
2. www.ru.wikipedia.org
3. <https://www.gumer.info>